

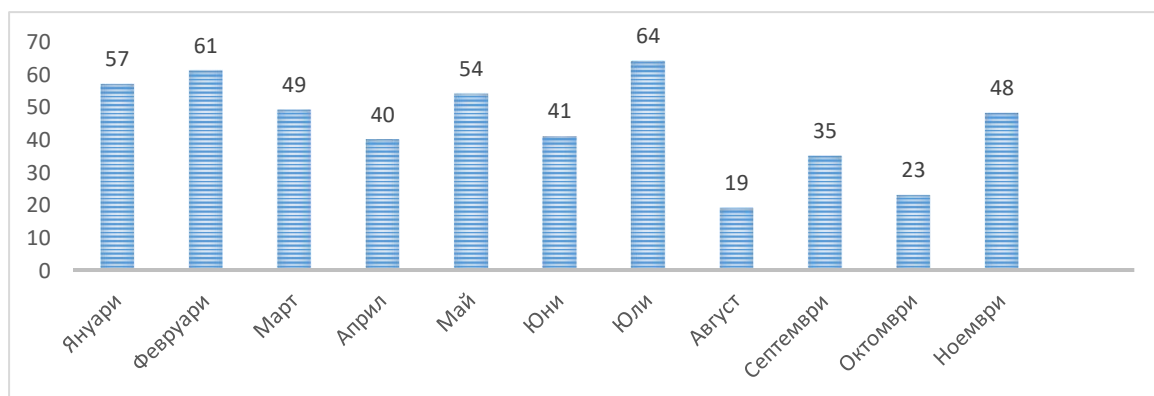
Анализ на данните за нотификациите по системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF), свързани с микотоксини в храните за 2019 г. (01.01 – 26.11.2019)

Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF), управлявана от Европейската Комисия и включваща държавите членки и Европейския орган по безопасност на храните (EFSA) е създадена с Регламент (ЕО) № 178/2002. Тя има за цел да осигури на органите, контролиращи храните и фуражите ефективна обмяна на информация, относно рисковете и мерките, които са взети или предстои да бъдат взети, за овладяването на тези рискове.

В настоящия материал са проследени данните от RASFF, засягащи **микотоксини в храни** за 2019 година (до 26.11.2019 г.).

Общият брой на нотификациите, отнасящи се за микотоксини в храни за посочения период са **491 бр.**

На **Фигура 1** е показана тенденцията на броя на нотификациите за 2019 година. Най-голям брой нотификации има през месец юли (*64 броя*) и февруари (*61 броя*).

Фигура 1 Брой нотификации за 2019г.

Резултатите за видовете нотификации в RASFF относно микотоксини в храни, са представени на **Фигура 2**. Най-голям е делът на нотификациите за отхвърляне на граничен пункт (*366 бр.*), последвано от нотификациите за информация за насочване на внимание (*66 броя*), нотификациите за предупреждение (*55 броя*) и нотификациите за информация, изискващи проследяване (*4 броя*).

Фигура 2

При регистрираните проблеми с безопасността на храните, публикувани в RASFF относно микотоксини в храни, представлява интерес класификацията на нотификациите и разпределението им **спрямо видовете микотоксини и засегнатите продукти.**

- **Нотификации за отхвърляне на граничен пункт: При тези нотификации са установени следните видове микотоксини:**

Афлатоксини, като преобладаващ е Афлатоксин В – в 324 бр. нотификации:

Нотификацираните продукти принадлежат към следните групи храни:

- ядки, продукти, получени от ядки и семена (лешници, фъстъци, шам фъстък, бадеми и др.) – 258 бр. с произход Турция, Аржентина, Азербейджан, Египет, Китай, Грузия, САЩ и др.;
- плодове и зеленчуци – 40 бр. – преобладават сушените плодове (смокини от Турция) и 3 бр. нотификации за сушени чушки от Индия и Шри Ланка;
- билки и подправки (червен пипер, индийско орехче и др.) – 19 бр. Произход: Индия, Индонезия, Шри Ланка и др.
- зърнени храни (ориз) – 5 бр. Произход на продуктите: Пакистан Мианмар;
- сладкарски изделия (фъстъчено масло с бял шоколад от Украйна)- 1 бр.

Охратоксин А– в 44 бр. нотификации.

Нотификацираните продукти принадлежат към следните групи храни:

- плодове и зеленчуци – 36 бр. нотификации за сушени плодове (стафиди, смокини);
- ядки, продукти, получени от ядки и семена – 7 бр. за фъстъци и шам фъстък;
- билки и подправки – 1 бр. за червен пипер.

Нотифицираните продукти са с произход: Турция, Шри Ланка, Китай, Индия и др.
Деоксиниваленол – в една нотификация, която се отнася за хляб от Сърбия.

При 322 бр. нотификации за отхвърляне на граничен пункт рискът за консуматора е определен, като сериозен.

- **Нотификации за предупреждение:**

Афлатоксини (Афлатоксин В1) - 28 бр. нотификации.

Групите храни, в които те са установени са:

- ядки, продукти, получени от ядки и семена – 13 бр. нотификации. Нотифицираните продукти са фъстъчена халва, фъстъчено масло, семена от chia, слънчогледови семки, шам фъстък, лешници, фъстъци. Държавите на произход на нотифицираните продукти са: Украйна, Холандия, Турция, Италия и др.;
- зърнени храни – 7 бр. Нотифицираните продукти са ориз, царевича и мюсли, с произход Сърбия, Холандия, Италия и др.;
- билки и подправки – 4 бр. Нотифицираните продукти са индийско орехче, джинджифил и кимион от Ливан, Индия, Нигерия и Германия;
- плодове и зеленчуци – 3 бр. нотификации. Нотифицираните продукти са сушени стафида и смокини, с произход Испания и Пакистан;
- диетични храни, хранителни добавки и усилващи храни – 1 бр. Нотифицираният продукт е плодово пюре за кърмачета, с произход Германия.

Охратоксин А – 26 бр. нотификации.

Групите храни, в които е установен са:

- плодове и зеленчуци – 11 бр. нотификации. Нотифицираните продукти са сушени стафида и смокини, с произход Узбекистан, Турция, Гърция и др.;
- билки и подправки – 5 бр. Нотифицираните продукти са индийско орехче, червен пипер, корени от женско биле и подправъчни смеси от Испания, Франция, Полша и Азербейджан;
- зърнени храни – 4 бр. Нотифицираните продукти са био кафяв ориз, био ръж, ечемично брашно, макаронени изделия без глутен, с произход Обединено Кралство, Румъния, Гърция, Чехия;
- ядки, продукти, получени от ядки и семена – 2 бр. нотификации. Нотифицираният продукт е шам фъстък. Държавите на произход са Германия и Дания;
- други храни – 2 бр. Нотифицираните продукти са миксове от ядки и плодове от Белгия и детски био плодове и овес от Обединеното кралство;

- диетични храни, хранителни добавки и усилващи храни – 1 бр. Нотифицираният продукт е хранителна добавка, произведена в Индия и дистрибутирана до ЕС през България;
- какао и продукти от какао – 1 бр. Нотифицираният продукт е инфузия от ароматни растения от Индия.

Патулин – 1 бр.

- диетични храни, хранителни добавки и усилващи храни. Нотифицираният продукт е ябълково смути от Латвия

При всички нотификации за предупреждение, рискът за консуматора е определен, като сериозен.

- **Нотификации за информация за насочване на внимание:**

Афлатоксини (Афлатоксин В1) - 62 бр. нотификации.

Групите храни, в които те са установени са:

- ядки, продукти, получени от ядки и семена – 47 бр. нотификации. Нотифицираните продукти са семена от chia, семена от диня, лешници, фъстъци. Държавите на произход на нотифицираните продукти са: Парагвай, Аржентина, САЩ, Турция и др.;
- билки и подправки – 11 бр. Нотифицираните продукти са червен пипер, индийско орехче, подправъчни смеси от Шри Ланка, Обединено Кралство, Пакистан, Китай и др.;
- плодове и зеленчуци – 2 бр. нотификации. Нотифицираните продукти са сушени стафиди, с произход Турция;
- мазнини и масла – 1 бр. Нотифицираният продукт е кокосово масло, с произход Индия;
- сладкарски изделия – 1 бр. Нотифицираният продукт е карамелени бонбони с фъстъци, с произход Украйна.

Охратоксин А – 5 бр. нотификации.

Групите храни, в които е установен са:

- плодове и зеленчуци – 3 бр. нотификации. Нотифицираните продукти са сушени стафиди и смокини, с произход Узбекистан, Турция, Пакистан;
- билки и подправки – 2 бр. Нотифицираните продукти са червен пипер от Обединено кралство, Шри Ланка.

При всички нотификации за информация за насочване на внимание, рискът за консуматора е определен, като сериозен.

- Нотификации за информация, изискващи проследяване

Афлатоксини (Афлатоксин В1) - една нотификация.

Нотификацията се отнася до установен афлатоксин В1 в шам фъстък от Турция.

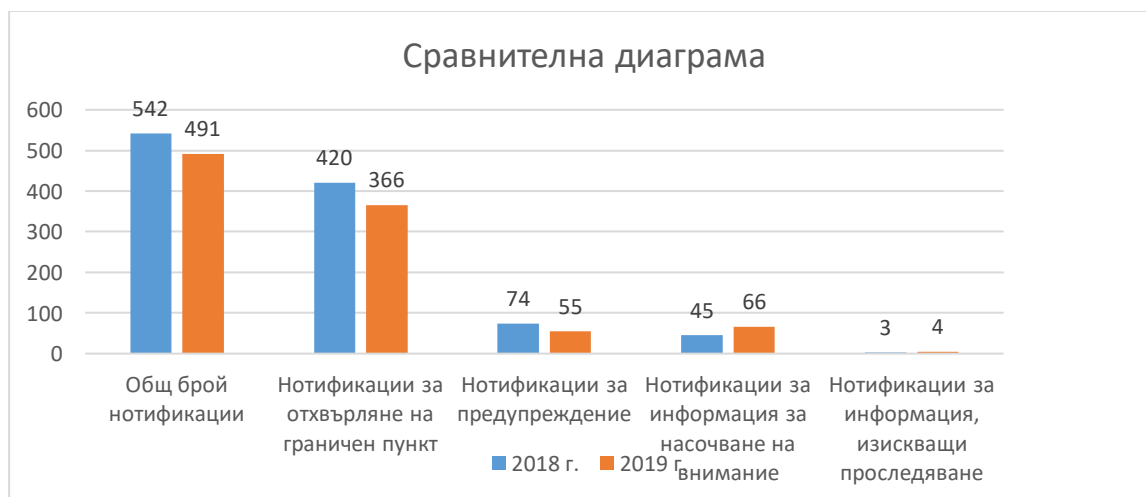
Охратоксин А – 3 бр. нотификации.

Групите храни, в които е установен са зърнени храни. Нотифицираните продукти са ръжени люспи и ръжено брашно, с произход Германия и Полша;

Рискът за консуматора е определен, като сериозен при една от нотификациите, при останалите 3 бр. той е неопределен.

Сравнителен анализ за движението на нотификациите в системата, спрямо същия период на 2018 г.

За 2018 година (до 26.11.2018 г.), общият брой на нотификациите, отнасящи се за микотоксини в храни е **541 бр.** От тях най-голям брой са нотификациите за отхвърляне на граничен пункт (**420 броя**), последвано от нотификациите за предупреждение (**74 броя**), нотификации за информация за насочване на внимание (**45 броя**) и нотификации за информация, изискващи проследяване (**3 броя**). Виж. **Фигура 3.**

Фигура 3

По отношение на класификацията на риска, и през двете години при над 90% от нотификациите, рискът е определен, като сериозен.

Нотификации за България

За отчетния период, България е била засегната по общо **24 бр. нотификации**, от които най-голям е дялът на нотификациите за отхвърляне на граничен пункт, изготвени от България, които са **22 бр.**, останалите 2 бр. нотификации са нотификации за предупреждение.

- **Нотификации за отхвърляне на граничен пункт:**

От нотификациите за отхвърляне на граничен пункт 21 бр. се отнасят до установен афлатоксин В1 в лешникови ядки от Грузия и Азербайджан, фъстъци от САЩ, лйт червен пипер от Индия, брашно от печени лешници от Грузия. Една нотификация се отнася до установен охратоксин А в стафиди от Турция.

- **Нотификации за предупреждение:**

Нотификациите за предупреждение се отнасят до:

- установяване на афлатоксин В1 в плодово пюре за кърмачета, доставено на територията на България от Германия и произведено в Италия. Рискът за консуматора е сериозен, вземайки предвид и възрастовата група на консуматорите. Нотифицираща държава е Австрия.;
- установяване на охратоксин А в хранителна добавка, произведена в Индия и доставена на територията на ЕС през България. Рискът за консуматора е определен, като сериозен.

Сравнителен анализ за движението на нотификациите за България, спрямо същия период на 2018 г.

През 2018 г. България е засегната държава по 16 бр. нотификации. Всичките нотификации са нотификации за отхвърляне на граничен пункт, изготвени от България и се отнасят до установяване на афлатоксин В1 в ядки (14 бр.) и охратоксин А в сушени плодове (2 бр.). Няма нотификации за предупреждение, както и нотификации за информация. Виж. **Фигура 4**.

Фигура 4

По отношение на класификацията на риска, и през двете години при 100% от нотификациите, рискът е определен, като сериозен.

Изводи и тенденции:

На базата на проучването на данните от RASFF за 2019. относно микотоксини в храни, могат да се направят следните изводи:

- 1. Наблюдава се тенденция към намаляване на броя на нотификациите за отчетния период на 2019 г., спрямо същия период на 2018 г.;**
- 2. По отношение на нотификациите, касаещи България, през отчетния период на 2019 г. се наблюдава значително увеличаване на техния брой, както и тяхната сериозност, вземайки предвид двете нотификации за предупреждение, една от които засяга възрастовата група на кърмачетата;**
- 3. И през двата сравнявани периода над 90% от нотификациите касаят установяване на афлатоксин В1 и охратоксин А1 в различни групи храни;**
- 4. По отношение на нотифицираните продукти, и през 2019 г. най-много несъответствия са установени в сушени плодове, ядки, зърнени храни и подправки.**

Изготвил:

д-р Аксиния Антонова – главен експерт в дирекция „Комуникация на риска, обучение и Контактен център“ при ЦОРХВ

27.11.2019 г.